Valtiohallinnon kehittämisosasto
Tarja Sinivuori-Boldt

Eduskunnan talousvaliokunnalle

HE 115/2022vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta.

Talousvaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta.

Valtiovarainministeriö lausuu asiassa seuraavaa:

Hallituksen esityksen 59 §:n 3 momentissa annettaisiin valtiovarainministeriölle asetuksenantovaltuus. Kohdassa *8 Lakia alemman asteinen sääntely* sekä *säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa* käytetään taas osin termiä määräyksenantovaltuus ja määräys.

Valtiovarainministeriö ei näkemyksensä mukaan tarvitse asetuksenantovaltuutta. Tarkoituksena olisi, että 59 §:n 3 momentissa säädettäisiin määräyksestä.

Hallituksen esityksessä viitattu EU:n vakiolomakkeiden täytäntöönpanoasetus (2019/1780) on suoraan sovellettavaa oikeutta, eikä siitä ole tarvetta antaa kansallista asetusta. Täytäntöönpanoasetuksen liitteenä on excel-taulukko, jossa määritellään tarkemmin teknisistä yksityiskohdista.[1] Tätä liitettä päivitetään jatkuvasti ja EU:n komissio on jo nyt tehnyt siihen useita kymmeniä muutoksia. Tarkoituksena on, että valtiovarainministeriö seuraisi näitä muutoksia ja toisi ne tietoon kansallisille toimijoille valtiovarainministeriön määräyksenä.

[1] https://ec.europa.eu/docsroom/documents/43488

Tausta

Julkisten hankintojen ilmoittamiseen liittyvän EU:n vakiolomakkeiden täytäntöönpanoasetuksen uudistuksen myötä hankintojen ilmoituslomakkeet eivät enää muodostu täytäntöönpanoasetuksessa suoraan kuvattujen lomakkeiden pohjalta. Täytäntöönpanoasetus tuo hankintojen ilmoittamiseen teknisesti uudenlaisen rakenteisiin tietokenttiin perustuvan lähestymistavan. Ilmoitusten tietokenttien yksityiskohtia täsmennetään täytäntöönpanoasetuksen liitteenä olevalla excelillä. Siinä ilmoituksissa käytettävien tietokenttien tietosisältöä täsmennetään, muokataan tai lisätään ilman, että itse täytäntöönpanoasetukseen tarvitsee tehdä muutoksia. Excel-taulukkoon voidaan esimerkiksi lisätä kenttiä, joilla hankintaa osiin jakaessa voi teknisesti toteuttaa vaatimuksia vain hankinnan tiettyihin osiin. Tai kun jäsenmaat hyväksyvät EU- sääntelyä, joka täytyy huomioida myös hankintailmoituksessa, voidaan tähän exceliin lisätä siihen liittyvä kenttä. Kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, valtiovarainministeriön määräyksellä olisi tarkoitus selventää vain ilmoitusten teknisiä yksityiskohtia kuvaamalla näitä tietokenttiä ja niiden muutoksia.

Jäsenmailla ei ole velvollisuutta ottaa ilmoitusjärjestelmissään käyttöön näitä kaikkia tietokenttiä, vaan komissio kehottaa jäsenmaita itse valitsemaan niistä pakollisten kenttien lisäksi sopivimmaksi katsomansa. Koska näitä tietokenttiä on useita satoja ja niiden tietosisältö on jatkuvan kehitystyön kohde, ei niistä olisi tarkoituksenmukaista säätää kansallisesti asetuksella. Lomakkeet muodostavia tietokenttiä olisi kuitenkin suositeltavaa käyttää kansallisesti yhtenäisellä tavalla.

Valtiovarainministeriön määräyksellä olisi tarkoitus varmistaa, että kaupallisia kilpailutusjärjestelmiä tarjoavilla yrityksillä on mahdollisuus saada luotettavasti ja helposti ymmärrettävästi tietoa siitä, minkälaisia tietokenttiä hankintailmoituksissa tulee olla ja milloin niitä tulee päivittää, jotta järjestelmä on yhteensopiva kansallisen ilmoitusjärjestelmän HILMAn kanssa.

Lisäksi tarkoituksena on varmistaa, että myös hankintayksiköiden on mahdollista helposti selvittää mikä olemassa oleva tai mahdollisesti markkinoille tuleva uusi kilpailutusjärjestelmä täyttää EU-sääntelyn vaatimukset ja on yhteensopiva HILMAn kanssa.

Valtiovarainministeriön määräys toisi läpinäkyvyyttä siihen, miten EU:n täytäntöönpanoasetus ja siihen liittyvä tietokenttiä teknisesti tarkentava excel-taulukko tulee huomioida rakennettaessa teknisesti uudenlaisia hankintailmoituksia. Selvyyden vuoksi valtiovarainministeriö haluaa vielä tuoda talousvaliokunnan tietoon, että vaikka uusi täytäntöönpanoasetus on jo voimassa, sen mukanaan tuomat muutokset toteutetaan kansallisiin hankintojen kilpailutusjärjestelmiin vasta kun EU:n komissio ja julkaisutoimisto ovat saaneet viimeisteltyä kyseisen excel-taulukon. Viimeisen komissiolta saadun tiedon mukaan taulukko olisi jäsenmaiden käytössä alkuvuodesta 2023. Jäsenmaille annettu takaraja järjestelmiin tehtäville muutokselle on syksyllä 2023.

Muutosehdotus

Hankintalaissa ei ole tarpeen antaa valtiovarainministeriölle asetuksenantovaltuutta. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan kuitenkin säännös siitä, että teknisistä yksityiskohdista tullaan antamaan määräys varmistaisi sen, että kansalliset toimijat voivat luottaa siihen, että asiasta annetaan ohjeistusta.

Ehdotus 59 § 3 momentin muutokseksi:

Valtiovarainministeriön ~~asetuksella~~ määräyksellä voidaan antaa tarkempia säännöksiä hankintamenettelyssä ilmoitettavista tiedoista sekä ilmoittamisessa käytettävistä vakiolomakkeista, ilmoitusten sisällöstä julkaisemisesta ja muista hankinnasta ilmoittamiseen liittyvistä seikoista, joita hankintadirektiivissä, neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden parantamiseksi annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2007/66/EY ja kansallisessa lainsäädännössä edellytetään.